

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Neuvoston asetus radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmän perustamisesta”

COM(2011) 518 final

(2012/C 143/21)

Esittelijä: **Ludvík JÍROVEC**

Euroopan komissio päätti 30. elokuuta 2011 Euroopan atominenergiayhteisön perustamissopimuksen 31 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Neuvoston asetus radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmän perustamisesta

COM(2011) 518 final.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 117 ääntä puolesta, 3 vastaan ja 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea suositaa ehdotetun asetuksen hyväksymistä. Se on samaa mieltä siitä, että asetuksen vaikutusta on syytä arvioida kaksi vuotta sen täytäntöönpanon jälkeen. Asiaan on myös syytä palata viiden vuoden kuluttua, jotta voidaan seurata, onko radioaktiivisten aineiden joustavalle ja turvalliselle kuljetukselle Euroopan unionissa vielä silloin olemassa esteitä.

1.2 Komitea kannattaa toista vaikutustenarviointiraportissa esitetyistä vaihtoehdoista eli sääntelyä yhdenmukaistettujen sääntöjen avulla ja toimivaltaisten viranomaisten roolin tehostamista.

1.3 Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rekisteröintiperusteet yhdenmukaistetaan.

1.4 Verkkopohjaisen järjestelmän on oltava saatavilla, testattu ja toiminnassa asetuksen voimaan tullessa.

1.5 Komitea katsoo, että uuden viraston perustaminen – vaihtoehdon 3 mukaisesti – aiheuttaisi lisää byrokratiaa yrityksille ja vesittäisi asetuksen vaikutuksen kokonaisuudessaan.

1.6 Komitea toteaa, että kuljettajien vakuutusturvaa koskevat vaatimukset ovat erilaiset eri jäsenvaltioissa. Koska vakuutusturvaa ei oikeusperustan vuoksi voida sisällyttää rekisteröintimenetelyyn, komitea kehottaa jäsenvaltioita yhdenmukaistamaan tarvittavat vakuutusjärjestelyt.

1.7 Asetukseen sisältyvien määritelmien ja etenkin kuljettajien määritelmän tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia Kansainvälisen atomienergiajärjestön sanaston kanssa, ja samalla on otettava huomioon, että niiden tulee olla Euratomin lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 96/29/Euratom mukaisia.

1.8 Hakijalle olisi annettava mahdollisuus korjata tai täydentää hakemukseen sisältyviä tietoja sen sijaan, että hakemus hylätään asiaa tarkemmin tutkimatta (5 artiklan 7 ja 10 kohta).

2. Johdanto ja asetusehdotuksen pääsisältö

2.1 Ehdotuksen tavoitteena on korvata kansalliset ilmoitus- ja lupamenettelyt yhtenäisellä radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmällä. Siten voidaan yksinkertaistaa menettelyjä, vähentää byrokratiaa ja poistaa maahantuloesteet ja säilyttää kuitenkin saavutettu säteilysuojelun korkea taso.

2.2 EU:n tasolla radioaktiivisten aineiden kuljettajiin sovelletaan liikennelainsäädäntöä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla sekä säteilyyn liittyviä näkökohtia ja väestön ja työntekijöiden terveyden suojelua koskevaa lainsäädäntöä Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen nojalla.

2.3 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen perustuvaa lainsäädäntöä on yksinkertaistettu vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista 24. syyskuuta 2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/68/EY, joka kattaa kaikki sisämaankuljetusmuodot.

2.4 Toukokuun 13. päivänä 1996 annetussa neuvoston direktiivissä 96/29/Euratom vahvistetaan perusnormit työntekijöiden ja väestön terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta. Perustamissopimuksen 30 artiklan mukaan nämä perusnormit ovat seuraavat:

- riittävän turvallisuuden kannalta suurimmat sallitut annokset
- suurimmat sallitut säteilyaltistus- ja kontaminaatiotasot
- työntekijöiden terveydentilan tarkkailua koskevat pääperiaatteet.

Perustamissopimuksen 33 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot antavat tarvittavat määräykset varmistaakseen mainittujen perusnormien noudattamisen.

2.5 Jäsenvaltioiden viranomaisten on tiedettävä, mitä henkilöitä, organisaatioita tai yrityksiä on tarkastettava, jotta ne voisivat suojella työntekijöiden ja väestön terveyttä ja antaa näille mahdollisuuden keskittyä työhönsä paremmin. Direktiivin 3 ja 4 artiklassa edellytetään siksi, että jäsenvaltioiden on saatettava tietyt toiminnot, joihin liittyy ionisoivan säteilyn vaara, ilmoitus- ja ennakkolupajärjestelmän alaisiksi tai kiellettäviä tietyt toiminnot.

Direktiiviä 96/29/Euratom sovelletaan kaikkiin toimintoihin, joihin liittyy ionisoivan säteilyn vaara joko keinoitekoisesta säteilylähteestä tai luonnon säteilylähteestä liikenne mukaan lukien.

2.6 Kuljetustoimien rajatylittävän luonteen vuoksi kuljettaja saattaa joutua noudattamaan ilmoitus- ja lupamenettelyjä kaikissa asianomaisissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltiot ovat lisäksi panneet nämä menettelyt täytäntöön erilaisissa järjestelmissä, mikä lisää itse kuljetustoimien ja lupamenettelyjen monimutkaisuutta.

2.7 Ehdotetulla asetuksella korvataan neuvoston direktiivin 96/29/Euratom mukaiset jäsenvaltioiden ilmoitus- ja lupajärjestelmät yhtenäisellä rekisteröinnillä eurooppalaiseen kuljettajien rekisteröintijärjestelmään. Siinä kuljettajien on tehtävä hakemus internet-keskuskäyttöliittymän kautta. Nämä hakemukset seuloa asiaankuuluva kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka myöntää rekisteröinnin, jos hakija täyttää turvallisuuden perusnormit. Järjestelmän avulla toimivaltaiset viranomaiset saavat samalla paremman yleisnäkemyksen maassaan toimivista kuljettajista.

2.8 Asetuksessa omaksutaan eriytetty asteittainen lähestymistapa sulkemalla rekisteröintimenettely ulkopuolelle sellaiset kuljettajat, jotka kuljettavat pelkästään "peruskolleja". Toisaalta siinä jätetään fissionuotuvien ja erittäin radioaktiivisten aineiden kuljettajia koskevien rekisteröintivaatimusten lisääminen jäsenvaltioiden harkintavaltaan.

2.9 Turvajärjestelyjä, ydinmateriaalivalvontaa ja vahingonkorvausvastuuta koskevaa muuta EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädän-

töä sekä kansainvälisiä määräyksiä ja etenkin direktiiviä 2008/68/EY sovelletaan edelleen.

2.10 Asetus vapauttaisi nykyisin hallintomenettelyihin osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten voimavaroja, koska rekisteröintejä valvoisi vain yksi toimivaltainen viranomainen.

3. Yleistä

3.1 Komitea kannattaa toista vaikutustenarviointiraportissa esitetystä vaihtoehdoista eli sääntelyä yhdenmukaistettujen sääntöjen avulla ja toimivaltaisten viranomaisten roolin tehostamista.

3.2 Asetuksessa mentäisiin suositusta pidemmälle a) ehdottamalla suoraan sovellettavia yhdenmukaisia sääntöjä, kuten yhteistä kuljettajien rekisteröintijärjestelmää ja jäsenvaltioissa käytettyjen erilaisten raportointi- ja lupajärjestelmien poistamista, ja b) antamalla kuljettajille pääsy EU-27:n liikennemarkkinoille yhdellä tiivistetyllä menettelyllä ja omaksumalla eriytetty lähestymistapa. Komissio perustaisi turvatus sähköisen rekisteröintijärjestelmän mahdollistaakseen tarvittavien tietojen vaihdon.

3.3 Vaikka komissiolle lisätutkimuksen laatineiden itsenäisten asiantuntijoiden (ECORYS) analysoimilla vaihtoehdoilla näyttää olevan yleisesti katsoen melko vähäiset vaikutukset, niillä on merkitystä pienellä sektorilla. Vaikutukset on jaettu viiteen ryhmään: julkisen sektorin kulut ja maksut, lainsäädännön vaikutukset, liikenne, turvallisuus ja ympäristö sekä sosiaaliset vaikutukset.

3.4 Pienten ja keskisuurten yritysten odotetaan hyötyvän vaihtoehtoihin liittyvistä kokonaissäästöistä. Mitä suuremmiksi kokonaissäästöt muodostuvat, sitä suuremmat säästöt koituvat pk-yrityksille, jotka monimutkaisuuden ja korkeiden kulujen vuoksi ovat nykyisin usein markkinoiden ulkopuolella.

3.5 Asetuksen antaminen johtaisi perusskenaariossa 13,6 miljoonan euron vuosittaisiin säästöihin mahdollistamalla muun muassa kuljetuslupien vastavuoroisten tunnustamisen. Menettely vähentäisi kuljettajille, käyttäjille ja tuottajille aiheutuvaa byrokratiaa ja vapauttaisi viranomaisten voimavaroja. Niitä voitaisiin ainakin osittain hyödyntää vaatimuksenmukaisuuden tarkastuksiin, joiden puuttuminen on yksi edellä mainituista ongelmista.

3.6 Koska asetus on sitova, se on tehokas vaihtoehto esimerkiksi järjestelmän yksinkertaistamiseen, avoimuuden lisäämiseen ja toimivien sisämarkkinoiden esteiden poistamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi, ja samalla voidaan säilyttää korkea turvallisuustaso.

3.7 Komitea katsoo, että uuden viraston perustaminen – vaihtoehdon 3 mukaisesti – aiheuttaisi lisää byrokratiaa yrityksille ja vesittäisi asetuksen vaikutuksen kokonaisuudessaan.

4. Erityistä

4.1 Asetukseen sisältyvien määritelmien ja etenkin kuljettajien määritelmän tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia Kansainvälisen atomienergiajärjestön sanaston kanssa, ja samalla on otettava huomioon, että niiden tulee olla Euratomin lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 96/29/Euratom mukaisia.

4.2 Komitea on samaa mieltä siitä, että asetuksen vaikutusta on syytä arvioida kaksi vuotta sen täytäntöönpanon jälkeen. Asiaan on myös syytä palata viiden vuoden kuluttua, jotta voidaan seurata, onko radioaktiivisten aineiden joustavalle ja turvallisuudelle Euroopan unionissa vielä silloin olemassa esteitä.

4.3 Ehdotusluonnoksen avulla voidaan luoda EU:n yhteinen ja yhtenäinen radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmä. Asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa sallitaan radioaktiivisten aineiden kuljettaminen ilman asetuksen mukaista lisärekisteröintiä, mikäli kuljettaja on jo rekisteröity näiden aineiden käyttäjäksi tai käsittelijäksi ja kuljettajaksi. Komitea kehottaa komissiota tarkastelemaan sidosryhmien kanssa kuljetuslupien haltijoita koskevien siirtymäjärjestelyjen mahdollisuutta.

4.4 Asetuksen 3 artiklan 4 kohta mahdollistaa lisävaatimusten asettamisen erityisiä terveysvaaroja aiheuttavien aineiden

kuljettajien rekisteröinnille. Komitea toivoo, että tähän luetteloon sisällytetään monenvälisten sopimusten mukaisesti kuljetettavat materiaalit.

4.5 Komitea toteaa, että kuljettajien vakuutusturva koskevat vaatimukset ovat erilaiset eri jäsenvaltioissa. Koska vakuutusturva ei oikeusperustan vuoksi voida sisällyttää rekisteröintimenetelyyn, komitea kehottaa jäsenvaltioita yhdenmukaistamaan tarvittavat vakuutusjärjestelmät.

4.6 Kuljettajien verkkopohjaisen rekisteröintijärjestelmän on oltava etukäteen saatavilla, testattu ja toiminnassa. Tämä lisäksi toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisten luottamusta järjestelmään, samoin kuin asetuksen voimaantuloa edeltävän siirtymäkauden pidentäminen 4.3 kohdassa tarkoitetuista konkreettista siirtymäjärjestelyistä riippuen.

4.7 Hakijalle olisi annettava mahdollisuus korjata tai täydentää hakemukseen sisältyviä tietoja sen sijaan, että hakemus hyllätään sitä tarkemmin tutkimatta (5 artiklan 7 ja 10 kohta).

4.8 Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rekisteröintiperusteet yhdenmukaistetaan.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON